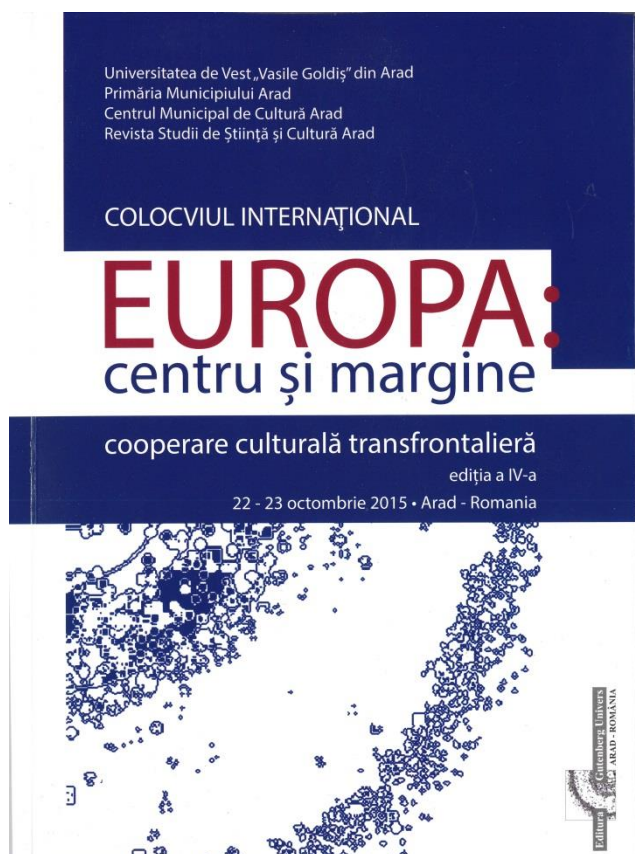

UN COLOCVIU TEMATIC ”PROMOVAREA LITERATURII ȘI CULTURII EUROPENE, PRIN TRADUCERI”

Lia F. FAUR

Universitatea de Vest ”Vasile Goldiș” din Arad

Colocviul internațional EUROPA: CENTRU ȘI MARGINE, desfășurat în perioada 22-23 octombrie 2015, la Arad, a ajuns la a patra ediție. Lucrările prezentate constituie subiectul volumului cu același titlu, apărut la Editura Gutenberg Univers, 2015, în condiții excelente. În debut, cuvântul Prof. univ. dr. Coralia Cotoraci, Rectorul Universității de Vest ”Vasile Goldiș”, despre tema colocviului ”Promovarea literaturii și culturii europene, prin traduceri”, urmat de Mesajul Președintelui Universității, Prof. univ. dr. Aurel Ardelean, care își exprimă dorința ca acest colocviu să se permanentizeze și să contribuie la promovarea imaginii Aradului în competiția *Arad - Capitală Europeană a Culturii – 2021*. Un cuvânt de început este adresat și de Academicianul Prof. univ. dr., Thede Kahl, Universitatea din Jena, Germania, căruia i s-a conferit cu această ocazie titlul de DOCTOR HONORIS CAUSA a Universității de Vest ”Vasile Goldiș” din Arad. Intervenții în deschiderea volumului au avut Daniel Albu și Gheorghe Falcă, primarul Aradului, care semnează un articol despre

Reinventarea Aradului prin cultură, material de prezentare a Aradului în contextul candidaturii din 2021. Proiectul arădenilor este unul îndrăzneț, iar cultura a fost mereu pilonul de stabilitate în orice comunitate, se mizează pe activism, creativitate și implicare, pe transformarea orașului în cartier european, iar râul Mureș – cea mai frumoasă stradă de *loisir* nautic.

Ineditul acestui colocviu și, implicit, volum, a fost varietatea de abordări pe marginea temei. Vasile Man, coordonatorul proiectului, prezintă revista Universității în articolul *Studii de Știință și Cultură, o revistă cu impact internațional*. Ce înseamnă *impact internațional*? Înseamnă că revista are vizibilitate reală prin colaboratorii săi, cercetători din centre universitare și nu numai, remarcabile, din străinătate. Astfel, în 2014-2015 s-au publicat 54 de articole semnate de autori de la Universități și Centre de Cercetare din România, și 57 de articole semnate de autori din străinătate (Franța, Spania, Italia, Germania, Serbia, Polonia, Ungaria, Republica Moldova, Maroc, Canada etc.) Vizibilitatea internațională se remarcă și prin citările din cele peste 30 de universități din Europa.

Universitatea din Novi Sad, o parteneră a Universității de Vest ”Vasile Goldiș” din Arad, a avut două reprezentante prin lect. univ. dr. Virginia Popović și drd. Ivana Janjić. *Dificultăți în traducerea proverbelor lui Vuk Stefanović Karadžić în română* este studiul supus dezbaterii, asupra traducerii proverbelor românești, ale lui Anton Pann, și sârbului *Karadžić*. *Amândoi au cules*

proverbe românești care seamănă cu niște cântece epice sau lirice, iar traducerea se adaptează fiecărui traducător, în parte. Astfel, un proverb cules de Anton Pann în *Povestea vorbeii cum este* "Cine pleacă de dimineață departe ajunge", tradus în limba sârbă "Cine se scoală de dimineață apucă două norocuri" sau "Numai cu vorbă nu se face ciorbă", tradus, "Mai bine să mănânci de toate decât să vorbești de toate". S-a constatat că morala acestor vorbe stă sub forma unei preferințe de povață, bazate pe caracter, și în traducerea sârbă se dorește o morală cât mai extinsă, mai cuprinzătoare de sensurile pe care le poate produce. Ivana Janjić semnează un alt articol în limba engleză despre Nicolae Constantin Batzaria, cunoscut românilor ca fiind prozatorul și publicistul Nicolae Batzaria, un aromân născut la Kruševo, în Macedonia, în 1874, cu o ascensiune politică de invidiat: senator, timp de opt ani, în parlamentul otoman, membru remarcabil în partidul "Uniune și Progres" în timpul crizei din Balcani, ministru al Lucrărilor Publice în guvernul turcesc. În această calitate a reprezentat Imperiul Otoman la încheierea Tratatului de Pace de la Londra din 1913. Va milita pentru cauza aromânilor în Balcani și va conduce primul ziar aromânesc editat în România, *Deșteptarea* (1913). Stabilizat în România, urmează cariera publicistică, moment în care îl imaginează pe Haplea, semnându-se "Moș Nae", sub acest pseudonim se și introduce între personajele BD-ului său. Cade în dizgrația Partidului Comunist și va sfârși în 1952 în lagărul de la Ghencea.

Eudochia Volontir-Sevciuc, Universitatea Paris IV, din Franța, aduce în discuție "Concordanța timpurilor în franceză și română", un articol scris în limba franceză. Problematikă prezentată se referă la concordanța timpurilor care tinde să dispară, în abordarea frazei, amintind concordanța indicativului și a timpului, în limba franceză în corelație cu întrebuintarea timpului în română. Autoarea oferă mai multe exemple alese din literatura română (*Orbitor*, de Mircea Cărtărescu), ceea ce conferă o mai bună percepție asupra subiectului ales. De la Iași, Institutul de Filologie Română "A. Philippide" al Academiei Române, vine Șerban Axinte cu un articol despre "Sensul istoriei în opera Gabrielei Adameșteanu". *Dimineața pierdută* este romanul prezentat ca "una dintre cele mai importante realizări ale genului din perioada comunistă și postcomunistă", un roman al mai multor epoci, care a fost tradus în mai multe limbi, cu un bogat aparat critic în străinătate. Concluzia este că în opera Gabrielei Adameșteanu "nimic nu e cu adevărat închis, terminat, decât în măsura în care prezintă deschideri către viitor, dar, mai ales către trecut", trecutul fiind cel care conține miezul lucrurilor prin recitirea lui de fiecare dată altfel.

Subsemnata semnează un material despre "Valențe educative în traduceri din literatura pentru copii", cu un exemplu de traducere a unui fragment, engleză-română, din *Harry Potter și Piatra Filozofală*, de J.K. Rowling. "Conflicte culturale, forțe centrifuge și tendințe centripete în Europa secolului XXI", o lucrare prezentată în engleză de Ștefan – Iaroslav Daniel, Universitatea "Babeș – Bolyai", Cluj-Napoca, despre incompatibilitățile culturale și conflictele ideatice sau chiar armate, într-o lume aflată în perioada post-războiului rece. În articolul său, "Identitate și alteritate în cultura Europei centrale și periferice. Cazul scriitorilor români de expresie franceză", Speranța – Sofia Milancovici face un demers asupra perspectivei semnificațiilor extralingvistice pe care le câștigă noțiunile de "vechi" și "nou", ca dimensiuni ale atitudinilor culturale în contextul Europei unite socio-cultural. Aflăm că inițiatorii literaturii române francophone au fost femei, o adevărată "triadă" de rezistență realizată prin: Ana de Noailles, Martha Bibescu și Elena Văcărescu. Subiectele abordate au făcut o trecere în revistă a valorilor contemporane și a ideilor prezente multe din dezbaterile actuale. Miruna Ciocoi-Pop, Universitatea "Vasile Goldiș" din Arad tratează problematica simbolisticii în romanul lui *Günter Grass - Beim Häuten der Zwiebel*. Scopul lucrării este de a face o prezentare generală elementelor simbolice din romanul, în traducere, *Decojind ceapa*, în care autorul face dezvăluiri asupra apartenenței sale la Waffen-SS. Autoarea reușește să prezinte romanul ca pe o operă literară de valoare, înlăturând afirmațiile că această scriere ar fi una autobiografică. O situație asemănătoare cu cea a românului Max Blecher, în perioada interbelică. Încadrată perfect în tema colocviului, lucrarea în germană, "Câștiguri și pierderi în arta traducerii. Considerații bazate pe opera lui Goethe, *Faust*", Alexandra-Denisa Igna, Universitatea din Oradea, structurează în două părți: teoretică și practică, un studiu comparativ asupra traducerii în general,

pornind în ipoteză de la Umberto Eco, *A spune cam același lucru*, și Lucian Blaga, *Cum am tradus pe Faust*. Partea practică tratează două texte remarcabile ale aceluiași *Faust*, în traducerea lui Lucian Blaga și a lui Ștefan A. Doinaș. O altă lucrare prezentă în volum este "Divina zidire – sinteză biblică în versuri", a Corinei Bejan Vașca, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" din Arad, pornește de la asocierea creației poetice cu rândurile din *Biblie* : "Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece !" Mirel Anghel, Universitatea de Medicină și Farmacie "Carol Davila" din București, tratează o problemă actuală în contextul multiculturalității : "Provocările predării limbii engleze studenților medicinisti", accentuând pe dificultatea asimilării lexicului medical, în continuă dinamică.

Volumul mai cuprinde lucrările următoare : "Activitatea lui Iuliu Traian Mera la <<România Jună >> din Viena, Dumitru Mihăilescu, Colegiul Particular "Vasile Golșiș" din Arad, "Tipuri de discurs în textul de televiziune", Angela Jireghie, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș", "Emerson – Maestrul fotografiei peisagiste", Virgilia Markert, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș", "Viața concertistică în Transilvania secolului al XIX-lea", Andra – Maria Armean-Dinescu, Cluj. Ultima parte a volumului este dedicată *Aradului – Capitală Europeană a Culturii – 2021*, fiind prezentate personalități arădene : Ioan Slavici, Vasile Goldiș, sub semnătura Cezarei Lăzărescu și a lui Eugen Gagea, Universitatea de Vest "Vasile Goldiș".

În contextul coloviului s-au desfășurat lansări de carte : Virginia Popović și Ivana Janjić, *Cultura (a)română din Serbia în context european*, și recitaluri de poezie. Poeții invitați la lectură au fost : Ioan Moldovan (Redactor-șef al revistei *Familia*, Oradea), Vasile Dan (Redactor-șef al revistei *Arca*, Arad), Șerban Axinte (Iași) și Lia Faur (Arad).

Volumul se încheie cu un album de fotografii, realizate de Virgiliu Jireghie și Virginia Popović. *Lectură plăcută!*

